

Fragment

Dević, Tamara

Master's thesis / Diplomski rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, The Academy of Arts Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Umjetnička akademija u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:134:080431>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2023-09-26**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Arts in Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
UMJETNIČKA AKADEMIJA U OSIJEKU
ODSJEK ZA LIKOVNU UMJETNOST
STUDIJ LIKOVNE KULTURE
SMJER: SLIKARSTVO

TAMARA DEVIĆ

FRAGMENT

DIPLOMSKI RAD

Mentor: izv. prof. art. Domagoj Sušac

Osijek, listopad 2016.

Sadržaj:

Uvod.....	2
Fragment.....	3
Zaključak.....	6
Sažetak.....	7
Literatura.....	8
Prilozi.....	9

Uvod

Da bismo analizirali oblik, treba ga najprije iskusiti, doživjeti i osjetiti jer i to utječe na svojstva oblika i određuje ih. Ovom tvrdnjom sam se, moguće je, nesvjesno vodila kod odabira motiva, iako mi je naglasak bio na sjedinjenju motiva i slikarske tehnike kako bih dobila nešto treće. Imala sam potrebu izraziti se kroz nešto meni već poznato, kako bih se upoznala s nečim novim.

Okrenula sam se problemu neodvojivom od medija i materijala, bez obzira na njegovu "istrošenost" kroz umjetnost. I dalje vidim važnost ljudskih likova u slici, te smatram kako su mi potrebni da bi se upotpunila misao. Dakle, ako je nešto "istrošeno" kroz umjetnost ne mora biti i za svakog pojedinog stvaraoca, pa tako ni za mene. Preuzimam nešto postojeće i stvarno i dajem mu novo značenje.

Pastele su osnovno sredstvo s kojim određujem sadržajnu i likovnu strukturu svog djela. Sredstvo ujedinjavanja djelovanja i misli. Sve je u igri: misao i improvizacija, namjera i slučajnost, kontrola i sloboda poteza, nestrpljivost i neusiljenost. Budući da se ne može uvijek znati u kojem će smjeru rad krenuti, uz jasnu namjeru važno je prepustiti se i osjećajima koji nas obuzmu u tom trenutku. Zato je dobro ispreplitati ove osobine. One pridonose promjenjivosti i živosti slike.

Ovdje se ne radi o suvremenim slikama utemeljenim na konkretnim obvezama umjetnosti. Kroz slike potvrđujem vlastito iskustvo života i umjetnosti.

Fragment

Provlačim koncept kroz fragmentarnost teksture kako bih došla do pročišćenja slike – radi ujedinjenja. Rekla bih kako i samu skicu gledam fragmentalno i na taj način konačno dolazim do jedinstva. Ne postavljam si granice unaprijed, vrijednosti značenja se mogu uvijek iznova otkriti. Kroz dijelove, fragmente, razrađujem temu. Koliko su mi važni detalji, toliko ih pokušavam odrediti određenom brzinom i slobodom pokreta. Ne znači kako sam sve prepustila slučaju, ali misao kroz proces usavršavam.

Želim povezati suprotnosti: apstraktno i figurativno, intelektualno i doživljajno, arogantnost i nesigurnost, egzistencijalno i hedonističko, kako bih dobila novu, snažniju kvalitetu. Kombiniram ih kroz ideju, djelovanje i tehniku. Zadržavam neko prvobitno zadovoljstvo, užitak u slici, sirovu očaranost koja se ne opterećuje estetskim, moralnim, društvenim ili političkim prosudbama. (Baudrillard, 2013.)

Glavni elementi su tekstura i ploha. Ili drukčije rečeno, prelazak teksture u plohu, a to je ono prema čemu usmjeravam način slikanja. Naizgled rascjepkani stilski fragmenti boje tvore plohu – pulsirajuća tekstura unutar statičnih ploha. Boja je još jedan element, možda najbitniji, koji doprinosi toj težnji. Slike su zapravo težnja sama po sebi, ali za svakoga različita. Kolorističkom razradom proširujem dramatičnosti slike, velikim dijelom ostvarenu u spektru ljubičastih tonova. Također, i kontrastom svjetlo-tamno koji je, između ostaloga, u službi boje.

Ponovljeni motiv nam nikad ne može garantirati svoju postojanost jer uvijek nešto novo dolazi s novim oblicima, kao i ovdje s novom slikom. Nakon iskustva "ponavljanja" značenje se spaja u drukčije jedinstvo, koje zadržava trag prijašnjeg. Pravim rekonstrukciju događaja. Slike tako predočuju neku vrstu puta, ili dijelova na njemu. Dodavanjem novih dijelova, prikazuju/e načine na koji se taj put mijenja, ali opet, ima neutvrđeni smjer kretanja, sa svim svojim mogućnostima i nepredvidljivostima. Prikazom prazne stolice, na drugoj slici, sam ostavila mogućnost budućeg života slike, koji se može dogoditi, a i ne mora. Znači, služi kao nagovještaj moguće priče ili kao nemogućnost prikazivanja cjelovite priče. Koliko god to bilo kontradiktorno, slike ipak ne predstavljaju moj individualni put, nego bilo čiji, put s kojim se svatko može poistovjetiti.

Pokušala sam se suzdržati od autorefleksije, stavljajući naglasak na nešto drugo. Dakle, većim dijelom ističem svojstva tehnike kroz izražajnost boje, ali ne svodim sliku isključivo na to. U slikama prožimam znatiželju duha, koja djeluje u svakom organizmu, kroz istraživanje fragmenata slike. S druge strane, tematski, slike prikazuju osobnu i intimnu "scenu". Na prvoj slici primjećuje se nedorečena komunikacija, kao dio nezavršenog puta, koji druga slika otkriva, ali ga ne okončava. U toj komunikaciji se odlikuje dinamika kompozicije. Iskrenost te komunikacije je neophodna i poželjna. Na prvi pogled smireni ženski likovi ispunjeni su iščekivanjem, za daljnji razvoj komunikacije. U svojim zaustavljenim reakcijama nesmetano bivaju, kako bi pružile jednostavan i neposredan osjećaj. U tom iščekivanju postoji i strah od nepoznatog. Strah, koji ne pripada sadašnjosti, već samo prošlosti i budućnosti, koje zapravo ne postoje. Bezvremenost tako ustupa sputavajućem osjećanju zaustavljenog vremena. (Arnheim, 1971:20) Osjeća se neizvjesnost koja zadire u polja živog i neživog, jer ne možemo u isto vrijeme pojmiti sliku i njen krajnji razlog. Neizvjesnost ostavljam kao pravilo - ne treba silom sve uvijek učiniti vidljivim.

Kod fotografije ono oko čega treba biti oprezan je to što postoje već neki nametnuti ciljevi. Tako, kod pitanja o sličnosti sa stvarnim modelom postavlja se i pitanje čini li istinskog čovjeka njegov izgled ili njegova djela, ono što govori ili ono što krije ili sve to zajedno. Mislim da u našoj svijesti uvijek postoji ono nešto nepromjenjivo, pa tako i ono biva preneseno na sliku. U želji za novom kvalitetom djelomično se oslobađam okvira stvarne percepcije i krećem u apstrakciju odnosa, zadržavajući ono neophodno. Znači, ipak pokušavam uvjerljivo, ali nenametljivo, zadržati duh osobe – na koji god način on proizašao u slici – koji može iskriviti ili popraviti sklad iste. Ne idealiziram likove, jer ono što čini jedinstvo duha su i dobre i loše strane. Također, podjela prostora koja nastaje kontrastom svjetlo-tamno, je kao svjetla i tamna strana odnosa.

Svaki lik ima svoje mjesto, ali ga potvrđuje nasuprot onoga od drugih likova. Na taj način je svaki zapravo odvojen od samog sebe, jer njegovo značenje ovisi o značenju cjeline odnosa. Tako, od prve do druge slike značenje pojedinog lika ovisi o promjenjivosti ostalih. Na drugoj slici, komunikacija se šalje u više smjerova, ali se zaokružuje. Njeno kružno kretanje je upravo ono što čini trajno postojanje tog jedinstva i stvara nužnost. Likovi zapravo istovremeno skreću pozornost na sebe i na druge likove. Pogled prve figure kao da pokušava zavarati da ne gledamo u nju, skreće pozornost na druga dva lika, ali desni lik vraća tu pozornost. Središnji lik, koji je

jedini direktno okrenut prema promatraču ima spušten pogled. Ta prisutnost/ne-prisutnost lika stvara napetost. Nitko ne vlada situacijom - svi imaju nešto za reći, ali nitko ne želi započeti prvi. Pokušavaju zajedno nešto odgonetnuti, odlučiti, ali kao da već znaju što slijedi. Na taj način želim prikazati mudrost i pronicavost likova. Ono što je bitno tek treba biti izrečeno, ali je to nešto što odlučno ne želi biti iskazano. Svijest tako svojim iskustvom u kojem je trebala dobiti istinu postaje naprotiv zagonetkom. (Hegel, 1955.) Likovi se nalaze u stanju transformacije iz mirovanja u akciju. Unatoč tome, vlada strpljivost. Usmjeravaju i zahtijevaju pažnju, tjeraju promatrača na traženje bitnih informacija. Zahtijevaju određenu sposobnost za razumijevanje ljudskih odnosa - praćenja svojih i tuđih emocija, njihova raspoznavanja i spoznaja za upravljanjem vlastitih razmišljanja i djelovanja. Naime, nije mi namjera nikoga učiniti tužnim ili sretnim, mogući su svi pogledi na sadržaj prikaza.

Zaključak

Ulaskom u neku komunikaciju naš govor nikad nije samo naš i "čist" od uvjetovanja, on pretpostavlja dodatno ispunjavanje nekih djelovanja, pa tako i ovdje. Pogledi likova daju osjećaj njihove nesamostalnosti i na taj način između njih se stvara uzajamna komunikacijska potreba. Dakle, svaki izraz lica služi nekoj svrsi i nastaje prema potrebi onog drugog. Jedan lik nije ništa sam o sebi i za sebe, i stoga se ne mogu rastaviti. I svaka slika ima svoju nužnost, ali jedna je nemoguća bez one druge. Isto tako, svaka u sebi nosi određeno "pravilo", zasebnu svijest. Prijelazom između slika propitujem ta pravila. Slojevi značenja na drugoj slici potječu iz konteksta prve, i odnosa koji je uspostavljen onda. Druga slika ih vuče za sobom i iskorištava. Prijašnje "kretanje" nestaje novim likom, koji je proizašao iz tog kretanja. Dakle, taj momenat iz kojeg proizlazi nužan je za taj lik. Novi lik mijenja odnos druga dva lika, ali svojim položajem ne oduzima važnost ostalim likovima. Iako je prikazana i nejednakost strana, u njima je došlo do mirovanja i ravnoteže. Pod nejednakošću mislim na jedinstveno stajalište koje svaki lik zastupa. Svojim položajem i izrazom kao da čine međusobno neslaganje. Ravnoteža onda može bit živa jer u njoj nastaje ta nejednakost, koja od pravednosti prikaza i zastupljenosti likova dovodi natrag ka jednakosti – koja je ovdje kao jedna od ideja. Upozoravaju na konflikt svojstven ljudskoj egzistenciji, na suprotnosti između dobra i zla, istine i zablude, ljepote i ružnoće, konflikt koji potiče kretanje našeg života. (Turković, 2002.) Njihov odnos sačinjava životno kretanje – spoznavanje. Beskonačno traženje smisla, koje neprestano izmiče svakom konačnom određenju. (Kant)

Odvajam ideju od sredstva, koji su u svom nastajanju neodvojivi, kako bi na kraju došli do ponovnog ujedinjenja U nasušnoj želji za pročišćavanjem slikovnog uvidjela sam kvalitete i potentnost značenjske razine likovne forme. Možda jednoga dana dođem do potpunog "pročišćenja slike", ili izgubim težnju za njim bez namjere za odstranjivanjem svega svjetovnog, znakovnog i sadržajnog u slici.

Sažetak

Imala sam potrebu izraziti se kroz nešto postojeće i stvarno kako bih mu dala novo značenje. Pastele su osnovno sredstvo s kojim određujem sadržajnu i likovnu strukturu svog djela. Provlačim koncept kroz fragmentarnost teksture kako bih došla do pročišćenja slike – radi ujedinenja. Kroz te fragmente zapravo razrađujem temu. Toj težnji pridonosi pulsirajuća tekstura unutar statičnih ploha, i boja kao najbitniji element. Tako, većim dijelom ističem svojstva tehnike kroz izražajnost boje, ali ne svodim sliku isključivo na to. Želim povezati suprotnosti kako bih dobila novu, snažniju kvalitetu. Kao neka vrsta puta, slike prikazuju načine na koji se on mijenja dodavanjem novih dijelova. Svojim neutvrđenim smjerom kretanja taj put je otvoren za sve mogućnosti i nepredvidljivosti. Nedorečenu komunikaciju prve slike, kao dio nezavršenog puta, otkriva druga slika, ali ga ne okončava. Svaka slika u sebi nosi određeno “pravilo“, a prijelazom između slika propitujem ta pravila. Ideju jednakosti ostvarujem kroz pravednost prikaza i zastupljenosti likova stvarajući ravnotežu. Svaki izraz lica nastaje prema potrebi onog drugog te tako služi određenoj svrsi. Isto tako, jedan lik nije ništa sam o sebi i za sebe, i stoga se ne mogu rastaviti. Kružno kretanje komunikacije čini trajno postojanje tog jedinstva i stvara nužnost. Njihov odnos tako sačinjava životno kretanje – spoznavanje.

Ključne riječi: slikarstvo, fragment, pročišćenje, komunikacija, kretanje, jedinstvo, jednakost

Popis literature:

1. Arnheim, Rudolf: Umetnost i vizuelno opažanje, Beograd, 1971.
2. Galović, Milan: Ljepota kao sjaj istine, Zagreb, 2003.
3. Huzjak, M. (2011.): Osjećaji, razum i umjetničko djelo. U: Umjetničko djelo u likovnom odgoju i obrazovanju, Zbornik umjetničko znanstvenih skupova 2009.-2011.
4. G. W. F. Hegel: Fenomenologija duha, Zagreb, 1955.
5. Jean Baudrillard: Simulacija i zbilja, Zagreb, 2013.
6. Vera Turković: Dijalog prirode i kulture kroz likovnu umjetnost, Izvorni znanstveni članak, Zagreb, 2002.

Prilozi:

Skica 1

Skica 2

Fragment I

Fragment II